

EMEKLİ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN KULLANDIĞI YÖNTEM VE TEKNİKLER ÜZERİNE SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI

Melek ÖZTÜRK*

Özet

Ülkemizde 2004-2005 yılından bu yana yapılandırmacı (oluşturmacı) anlayışıyla eğitim-öğretim uygulanmaktadır. Bu tarihten önceki eğitim sistemi/öğretim programı tek disiplinli olması, öğretmeni merkez alması, vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimi gibi yönleriyle eleştirilmektedir. Elbette sosyal bilgiler dersinin değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiyi üretebilen etkin vatandaşlar yetiştirmesi için gelişimi ve dönüşümü gerekmektedir. Ancak bu durum geçmiş sistemlerin/programların/öğretmenlerin tamamen başarısız ve etkisiz olduğunu göstermez. Sonuçta günümüzün başarılı insanların tesadüfi olarak yetişmiş olması düşünülemez. Araştırmada bu düşünceden yola çıkılmış ve etkenlerden biri üzerinden çalışma yürütülmüştür.

Bu araştırma, bugünün başarılı insanların yetiştiği ortamda, yukarıda saymış olduğumuz etkenlerden biri olan emekli sosyal bilgiler öğretmenleriyle görüşerek, onların mesleklerine, öğrencilerine bakış açılarını değerlendirmeyi, derslerinde hangi yöntem ve tekniklerden yararlandıklarını belirlemeyi ve onların deneyimlerinden sonuçlar çıkarmayı hedeflemektedir. Çalışma grubunu Denizli ilinde yaşayan emekli sosyal bilgiler öğretmenleri (ulaşılabilenler) oluşturmaktadır. Araştırma için sözlü tarih yöntemi tercih edilmiş, veriler birebir görüşmelerle toplanmıştır. Bu yöntemin seçilmesindeki amaç hem derinlemesine bilgi toplamak hem de belli bir yaşın üzerindeki emekli öğretmenlerin yazmaktan çok konuşmayı tercih etmeleridir. Yapılan görüşmeler sesli olarak kaydedilmiş ve yazıya aktarılmıştır. Görüşmelerde emekli sosyal bilgiler öğretmenlerini tanıyıcı sorular (kısaca özgeçmişleri, mezun oldukları okul ve yıl, görev yaptıkları yerler, emekli oldukları yıl) dışında iki soru (1. Öğretmenlik yaptığınız sürede derslerin işlenişinde hangi öğretim yöntem ve tekniklerini kullandınız? 2. Öğretmenlik yaptığınız sürede derslerin işlenişinde uyguladığınız özgün yöntemler var mıydı? Varsa nelerdi?) ile çalışma yürütülmüştür.

Anahtar kelimeler: Sözlü tarih, öğretim yöntem ve teknikleri, emekli sosyal bilgiler öğretmeni.

ORAL HISTORY STUDY REGARDING METHODS AND TECHNIQUES USED BY RETIRED TEACHERS OF SOCIAL STUDIES

Abstract

Education with constructivist (constructionist) approach has been applied since 2004-2005 in Turkey. The education system/curriculum before this date has been criticized due to its aspects such as being single-disciplinary, being teacher-centered, and teaching social studies as citizenship transfer. Of course, development and transformation of the lesson of social studies are needed in order to train effective citizens who are capable of producing information in changing conditions of the country and the world. However, this situation does not show that previous systems/programs/teachers were completely unsuccessful and inefficient. Consequently, it can't be thought that today's successful people were trained accidentally. The study was based on this thought and the study was conducted on one of the factors.

This study aims to evaluate viewpoints of retired teachers of social studies, who were one of the above-mentioned factors, regarding their occupations and students, to determine which methods and techniques they used in their lessons, and to draw conclusions from their experiences by meeting them in the setting where today's successful people are trained.

* Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim, melekozurturk@pau.edu.tr

Retired teachers of social studies (who were reached) living in the province of Denizli constituted the sample group. Oral history method was preferred for the study and the data were collected through face-to-face interviews. The purpose for choosing this method is both to collect in-depth information and for retired teachers over a certain age to prefer talking rather than writing. Interviews were vocally recorded and put down on paper. The study was conducted with two questions (1. Which teaching methods and techniques did you use for teaching of lessons when you were teacher? 2. Were there original methods you applied for teaching lessons when you were teacher? If so, what were they?) except for the questions identifying retired teachers of social studies (brief background, the school and the year they graduated, the places they worked at, the year of retirement) in the interviews.

Key Word: Oral history, regarding methods and techniques, retired teachers of social studies.

GİRİŞ

Ülkemizde 2004-2005 öğretim yılından bu yana kademeli olarak yapılandırmacı (oluşturmacı) anlayışıyla eğitim-öğretim uygulanmaktadır (MEB, 2005). Bu tarihten önceki eğitim sistemi/öğretim program(lar)ı tek disiplinli olması, bilgiye ağırlık vermesi, öğretmeni merkez alması, öğrencilerin ilgi ve yetenek farklılıklarını dikkate almayı, vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimi gibi yönleriyle eleştirilmektedir (Öztürk, 2009). Elbette sosyal bilgiler dersinin değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiyi üretebilen etkin vatandaşlar yetiştirmesi için gelişimi ve dönüşümü gerekmektedir (Fer, 2005). Ancak bu durum geçmiş sistemlerin/programların/öğretmenlerin tamamen başarısız ve etkisiz olduğunu göstermez. Sonuçta günümüzün başarılı insanların tesadüfi olarak yetişmiş olması düşünülemez. Araştırmada bu düşünceden yola çıkılmış ve etkenlerden biri üzerinden çalışma yürütülmüştür. Herhangi birimizin hayatına bir şekilde etki eden öğretmenlerimizin kullandığı yöntemler araştırılmaya çalışılmıştır.

Amaç

Bu araştırma, bugünün başarılı insanların yetiştiği ortamda, eğitimin başarısını etkileyen unsurlardan biri sayılabilecek öğretmenleri ele almıştır. Bu doğrultuda emekli sosyal bilgiler öğretmenleriyle görüşerek, onların mesleklerine, öğrencilerine bakış açılarını değerlendirmeyi, derslerinde hangi yöntem ve tekniklerden yararlandıklarını belirlemeyi ve onların deneyimlerinden sonuçlar çıkarmayı hedeflemektedir.

Yöntem

Araştırma için sözlü tarih yöntemi tercih edilmiş ve veriler birebir görüşmelerle toplanmıştır. Bunun nedeni emekli sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki deneyimlerini (kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerini) incelemek için derinlemesine bir araştırma yapma gerekliliği ve sözlü tarih yönteminin bireysel deneyimleri ön planda tutmasıdır (Tan, 1999). Ayrıca belli bir yaşın üzerindeki emekli öğretmenlerin yazmaktan çok konuşmayı tercih etmeleri de görüşme yapmayı desteklemiştir. Kartopu örnekleme yöntemi ile kişilere ulaşıp görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler sesli olarak kaydedilmiş ve daha sonra yazıya aktarılmıştır. Görüşmelerde öncelikle emekli sosyal bilgiler öğretmenlerini tanıyıcı sorular (kısaca özgeçmişleri, mezun oldukları okul ve yıl, görev yaptıkları yerler, emekli oldukları yıl) dışında araştırmanın temelini oluşturan iki soru (1. Öğretmenlik yaptığınız sürede derslerin işlenişinde hangi öğretim yöntem ve tekniklerini kullandınız? 2. Öğretmenlik yaptığınız sürede derslerin işlenişinde uyguladığınız özgün yöntemler var mıydı? Varsa nelerdi?) ile çalışma yürütülmüştür.

Akademik Bir Yöntem Olarak Sözlü Tarih

Sözlü tarih için hem en eski tarih biçimi hem de en yeni bir tarih yazım yöntemi denilebilir. Yazıdan önce sözel bilgiler ve anlatılar mevcuttu. Bu anlatılar sözlü tarihin ilk örnekleriydi. Günümüze gelecek olursak, teknolojinin ilerlemesiyle kayıt işlemleri kolaylaştı ancak kayıtlar azaldı. Mektup yerine telefon görüşmelerinin tercih edilmesi, görüşmeyi hızlandırdı, belgeleri ortadan kaldırdı. Aynı teknoloji telefonların ses kaydetme özelliğiyle anıları, deneyimleri kayıt altına almayı kolaylaştırdı.

Araştırmacılar görüşmeler yaparak ve deneyimleri ses kaydından çözümleyerek yeni bir arşiv oluşturma şansını elde ettiler. (Aktaran Kaya, 2013, s. 13).

Sözlü tarih, akademik tarih yazımında dışarıda kalmış (bırakılmış) kişi, olay ve durumlara dair, toplumdaki insanları dinleyerek, onların hatıralarını, deneyimlerini ve yaşam öykülerini kayıt altına alıp bu kayıtları yorumlayarak gerçekleştirilir. Bu bağlamda yazılı tarihe alternatif olarak gelişmiştir.(Thompson, 2006). Böylece resmi tarihin yanı sıra, halkın belleğindeki tarih de ortaya çıkarılır (Fidan, 2011).

Sözlü tarihi “sözün bellekte zuhur etmesi” olarak tanımlayan Neyzi’ye (2014) göre bellek çalışmaları toplumsal hatırlama süreçlerini inceler. Küpüç’e (2014) göre sözlü tarih, insan hafızasını bir tarihsel kaynak olarak kabul eder ve insanların geçmişe ait anlattıkları hikâyelere dayalı olarak tarihsel bilgi üretir. Bilgilerin yanı sıra özellikle de görüşmelerde bireyler üzerine odaklanmasıyla sözlü tarih, “kültürün ve bireyin düşünce duygu bütününe ulaşılabilecek kadar ensek olması” durumların (olayların) kişileri nasıl etkilediğini oraya çıkarmada yardımcıdır (Sağlam, 2010).

Dünya ve ülkemizde de bu tür çalışmalar gittikçe artmaktadır. Bu yöntem Türkiye’de önceleri bazı araştırmalarda kullanılsa da, akademik araştırmalar ancak 1992’lerde başlamıştır. (Neyzi, 2014, s.4).

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yöntemin seçilmesinde görüşme yapılan grubun yaş ortalaması göz önünde bulundurulmuştur. Bu yaş grubundaki insanların yazmaktan çok sözlü ifadeyi tercih etmeleri nedeniyle görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Görüşme yapılan kişilere kartopu örnekleme ile ulaşılmıştır. Bu aşamada öncelikle tez danışmanım Prof. Dr. Süleyman İnan’ın sosyal bilgiler öğretmenlerinden 2 kişi ve tavsiye ettiği 1 kişi ile görüşme yapılmış daha sonra Milli Eğitim Müdürlüğüne gidilmiş ancak emekli olan öğretmenlerin çoğunun iletişim bilgilerinin eksik olmasından dolayı buradan sadece 1 kişiye ulaşılabilmıştır. Bu aşamadan sonra kartopu örneklemeyle emekli öğretmenlere ulaşılmıştır. Hem böylece görüşülen kişilerin görüşmeciye olan güvenini artırmış ve görüşmeyi kolaylıkla kabul etmişlerdir. Süreçte her bir kişiyle önce tanışma görüşmesi yapılmış, çalışmanın amacı ve süreç hakkında bilgiler verilmiştir. Böylece görüşülen ve görüşmeci arasında bir güven sağlanmıştır. Görüşme yapılan kişilerle görüşmeler birebir yapılmış ve birbirini destekleyen sorularla güvenilirlik artırılmaya çalışılmıştır.

Görüşülen Öğretmenler

Öğretmenlerimizi kısaca tanıttığımız olursak;

- * Adem Kılınç, 1955 Burdur/Gölkhisar/Çamköy doğumlu. İlkokulu ve İmam hatip okullarını Burdur’da bitirmiş. Isparta Eğitim Enstitüsünden 1979 da mezun olmuştur. 1987 yılına kadar sosyal bilgiler öğretmenliği yapmış, görevine Denizli/Merkezefendi İlçe Milli Müdürü olarak devam etmektedir.
- * Ayşe Baldan, 1958 Denizli/Çivril doğumlu. İlkokul ve Ortaokulu Çivril’de okumuş, Denizli Ticaret Lisesini bitirmiştir. 1980 Bursa Eğitim Enstitüsü mezunudur. 1982 yılında göreve başlamış ve 2004 yılında emekli olana kadar sosyal bilgiler öğretmenliği yapmıştır.
- * İbrahim Büyükçulhacı, 1954 Denizli/Tavas doğumludur. İlk ve Ortaokulu Denizli’de okuduktan sonra 1972’de Nazilli Öğretmen Okulu’nu bitirmiştir. Balıkesir Eğitim Enstitüsü’nden 1977’de mezun olmuştur. 2004’te emekli oluncaya kadar 27 yıl 4 ay (kısa bir dönem idareci olmanın dışında) sosyal bilgiler öğretmeni olarak çalışmıştır.
- * Musa Sabancı, 1958 yılında Denizli/Güney ilçesinde doğmuştur. İlk ve Ortaokulu Güney ilçesinde okumuş, Denizli Lisesi’ni 1976’da bitirmiş, 1979’da Bursa Eğitim Enstitüsü’nden mezun olmuştur. 2015 yılında emekli olana kadar sosyal bilgiler öğretmenliği yapmıştır.

- * Nail Kayasu, 1949 Denizli/Babadağ doğumludur. 1968 Nazilli Öğretmen Okulu'nu ve daha sonra Atatürk Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiştir. 1968 yılında başladığı öğretmenlik mesleğine 1999 yılında emekli olduktan sonra özel sektörde idareci olarak bir süre daha devam ettirmiştir.
- * Ömer Özden, 1955 Denizli/Tavas/Kızılcabölük doğumlu. İlkokul, ortaokul ve liseyi Denizli'de okumuş, Gazi Eğitim Enstitüsü'nden 1979'da mezun olmuştur. 2001 yılında emekli olana kadar sosyal bilgiler öğretmenliği ve idari görevlerde bulundu. Halen bir Yüksek Öğrenim yurdunda müdürlük yapmaktadır.
- * Pernur Şimşek, 1960 Isparta/Keçiborlu doğumlu. İlkokul, ortaokul ve liseyi Keçiborlu ilçesinde tamamlamış, Isparta Eğitim Enstitüsü'nü 1981'de tamamlamıştır. 1983 yılında göreve başladı. 2004 yılında emekli olduğundan bu yana özel kolejlerde sosyal bilgiler öğretmenliği yapmaya devam etmektedir.

Bulgular ve Yorumlar

Görüşülen öğretmenlerin çoğunluğu (4 kişi) 2004 yılından önce emekli olmalarına rağmen konuşmalarının içinde yapılandırmacı eğitimin temelini oluşturan pek çok unsurdan bahsetmektedirler. Mesela, hangi öğretim yöntem ve tekniklerini kullanıyorsunuz sorusuna verdiği cevapta Adem hocanın yakından uzağa ilkesini basit düzeyde kullandığını görebiliyoruz. *“Sosyal Bilgilerde, beşeri coğrafyanın bir alanını anlatacaksınız. İnsanlar neden böyle giyiniyor veyahut neden böyle bir beslenme alışkanlığı kazanmış. Öğrenciye “Sen ne düşünüyorsun?”, “Sizin orada nasıl beslenme? Giysi nedir?” diye soruyoruz, düşünüyor. Öğrenciyi düşünmeye sevk ediyor. Öğrencinin cevapları; işte bizim orası çok soğuk veyahut bizim orası çok sıcak, sıcakta o yenir mi, nenemden, dedemden böyle gördük.”* Hocanın verdiği bu örnekte coğrafyanın bir konusu işlenirken öğrenciye önce yakın çevresinin fark ettirmeye çalışıldığını görüyoruz.

Yakından uzağa ilkesinden bahseden bir diğer hocamız Nail Kayasu. *“Sosyal bilgiler kitabında genelde, Türkiye coğrafyası dikkat ettin mi hiç Karadeniz'den başlar ama öğretmene hak tanımıştır, seçicilik hakkı tanımıştır, Ege bölgesinde yaşayan bir çocuğu Karadeniz'den başlatmaz. Ege bölgesinden başlayacaksın. Kendinden başlayacaksın önce. Ben eğitim öğretimin ne kadar boşaldığını üzülerek söyleyeceğim lise mezunu çocuk Güney'in nereye bağlı olduğunu bilmiyor Denizlili çocuk, Güneyin Denizli'nin bir ilçesi olduğunu söyleyemedi.”*

Görüşme yaptığım İbrahim hoca öğrencilerini gruplara ayırdığını ve her gruba kura yöntemiyle bir gazete aldırıp, tartışarak güncel olayları takip ettiklerinden bahsetti. *“Örneğin ben çocuklara gazete aldırırdım herkes İlla ki bir gazete alacaktı kaç kişi var 35 kişi sınıfta 5 grup çıkartıp onlara tirajı en yüksek gazetelerden 5 tanesini yazarız ve o beş tanenin içinden kura çekme yöntemiyle çocuklara gazete aldırıp o dönemlerde gündemi takip ederdik. Mesela hatırlıyorum 79 ve sonrası için İran Irak Savaşı'nı takip ederdi benim öğrencilerim. Bir öğrencim Ayşe Özmen gazeteci oldu.”*

Yine İbrahim hoca dersi kültürel öğelerle zenginleştirdiğinden bahsetti. Bunda tabii sesinin güzel olmasının da etkisi büyük. *“Benim o yıllarda sesimde güzeldi biraz zaman zaman çocuklara türküler söylediğimizde olurdu. Hadi bakalım durun size bir türkü söyleyeyim tarih dersinde, Coğrafya dersinde türkü söylenmez mi, Ege Bölgesi'ni okuturken Ege bölgesinin içinde kültürel özelliği, folkloru, zenginliği olan iller var. Bu türkülerden söyledik.”*

Drama tekniğini kullandığını anlatıyor bir hocamız. Canlandırma ve oyun diyor buna. Pernur hoca; *“Ben daha çoktur ama yani canlandırarak ve biraz daha olayları güncelleştirerek anlatmayı çok seviyorum. Mesela Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerini anlatıyorum. Hepsi bir bey oluyor. Yani hepsi tek tek neler yaptığını anlatıyor. Tabii ki bu oyun içerisinde öğreniyor mutlaka yani biraz sıradanlıktan çıktığı için çocukların ilgisini çekiyor.”* Yine bu hocamızın bir kutusu var içinde değişik tohumlar, otlar olan. Konusunda derse bu kutuyla gidiyormuş.

Görüşülen öğretmenlere hangi öğretim yöntem ve tekniklerini kullandınız sorusuna alınan cevaplarda, yöntemlerin dışında öğretmenlerin rehberlik rolünü ortaya çıkaran cevaplar da aldık . Ömer Hocanın sözleri buna örnek; *“Derse girdiğiniz zaman hangi öğrencinin ders çalışıp çalışmadığını, hangi öğrencinin sabah kahvaltısı yapıp yapmadığını, hangi öğrencinin aile parçalanması olup olmadığını kapıdan girince bilirsiniz. Kahvaltı yapmadan gelen öğrenciyi bilirsiniz, yine siz öğretmenseniz (zaten öğretmenin en önemli özelliği o kapıdan girdiğiniz zaman çocuğun ders çalışıp çalışmadığından önce hangisinin o gün halet-i ruhiyeyle geldiğini bilmelisiniz. Sıkıntısı olan çocuğa ders anlatamazsınız. Önce sıkıntısını gidermelisiniz.”*

Değer eğitiminin ihmal edildiğine dikkat çeken Adem hoca, gençliğin artık eğitiminin ihmal edilip öğretime fazla yüklenilmesinden şikayetçi; *“Maalesef şu “Oğlum/kızım bugün kaç soru çözdün?” sorusuna muhatap olan öğrenci, “100 soru çözdüm, 50 soru çözdüm, 200 soru çözdüm.” Aferin, yolda gördüğün yardıma muhtaç insana nasıl yardım ettin veya nasıl yardım edilir, sorusu gelmediği için tamamen öğrenmeye dönük bir alışkanlık kazanıyor çocuklar.”*

Yine görüştüğüm emekli öğretmenlerin, öğrencilerine karşı fedakârca davrandıkları anlattıklarından anlaşılmaktadır.

İbrahim Hoca; *“Yine o dönemlerde ben çocuklara çalışma saatlerini koyuyordum, yemekten önce bir saat günlük olayları, günlük dersleri öğreneceksiniz. Okuldan çıktınız unutmamanız için tekrar şart unutmamanın tek yolu tekrardan geçer. Eve gidince yemekten önce bunu tekrar edin. Mesela işte 6 ile 7 arası bir tekrar yapılacak. O saatlerde kendi arabamla ev ev dolaşırdım ben tek tek. Yani çocuklar ne yapıyor. Örneğin bu Ayşe Özmen dediğim kızım yufka sularken yakaladım. Benim verdiğim saatlerde ders çalışması lazım yufka sulamak nedir. Annesi sula demiş sulamayacaksın kızım. Şimdi orada tabii beni de tanıdıkları için ben annesine kızıyorum bu çocuğun bu saatte yufka sulaması gerekmiyor ders çalışması gerekiyor diye. Siz neden yufka sulattırıyorsunuz diye gerçekten söylediğim anda bana bir şey demiyorlardı. Beni tanıyorlar, öğretmene saygı sevgi var.”*

Ömer hoca; *“Siz sınıfa girdiğinizde öğrenciyi tanıyorsanız şefkatiniz var demektir. Öğrenci sizden ışık alıyor demektir pozitif demektir. Siz negatifleşirseniz akşam çıktığımızda şayet sinir küpü olmadan çıkmışsanız öğrencinin negatif enerjisini almadınız demektir. O gün öğrencinin moral bozukluğunu aile düzenini her türlü şeyini dinleyip ve ondan etkileniyor olmanız lazım. Siz profesyonel değilsiniz siz amatörsünüz. Siz doktor değilsiniz, doktor hastasını bakar o gün akşama hastasıyla beraber hasta olmaz. Öğretmen öyle değildir. Öğretmen bu öğrencinin durumundan etkilenir. Evine gider nesi var nesi yok bakar, yani bir öğrencinin başında bit var diye sınıftan çıkaracağımıza öğrenciyle beraber evine gitmeniz gerekir. Neden bit olduğunu bakarsınız karşıdan, önden, öğrencinin ekonomik durumuyla mı ilgilidir suları mı kesiktir, elektriklerini kesiktir, sabunları mı yoktur, ekonomik durumları nedir de o çocuk o hale gelmiştir. Bütün bunları araştırmak zorundasınızdır yoksa sınıfta çocuğun bit içerisinde olduğunu ifşa etmeniz rencide etmeniz sizin iyi bir öğretmen olduğunuz anlamına gelmez.”*

Tabi bunların yanında davranışçı eğitimin temel unsurlarının da konuşmalar içinde yeri büyüktür. Örneğin Ayşe hocamızın sözleri buna örnektir. *“Bursa Eğitim Enstitüsü’nden alışık olduğum teknik benim için yazdırma tekniği. İlk başta ben onu kullandım. Daha çok böyle öğrencilere not aldirmayı. Ama o kalabalık okullarda olmadı. Hem beni yordu, hem de öğrenciye çok zaman kaybettirdi. Biraz konuyu anlattıktan sonra soru-cevap şeklinde sen anlat sen anlat konuları böyle tekrarla konuyu bitiriyorduk.”*

Yine bir örnek; Musa Sabancı: *“Şimdi ilk yıllarda anlatma yöntemini çok fazla kullandım bunun yanında soru cevap yöntemi yaptım... Daha sonraki dönemlerde anlatma yönteminin yanlış olduğunun bilincine vardım. Anlattıklarımızın çocuğun ne kadarını anlayabildiğini geri dönüşümün ne kadar olabildiğini gözlemledikten sonra baktık ki sürekli anlatmakla bu iş olmuyor. Bizim deneyimsizliğimiz. Daha sonra soru cevap yöntemi, grup çalışması ve neden sonuç ilişkilerine bağlı öğretim yöntemlerini uyguladım.”*

Ömer hoca, derste öğrencisinin dikkat dağınıklığını fark ettiğini anlatıyor. *“Öğrencenin yanına vardım suan da neredesin sorusunu sordum, yanına yaklaştım kafasını oksadım. Şu anda neredesin yavrurum*

dedim. Yüzüme baktı hocam buradayım dedi. Ya yavrum bak senin burada olduğunu biliyorum, ama şuanda neredeydin dedim. Aynen söylediği şey, evdeki iki ineği almış, kapıdan çıkmış ovaya, harman yerine gitmiş, inekleri gütmek üzereymiş ben yanına varmışım. Eğer o öğrencinin dışarı çıktığını harman yerine gittiğini hissedemiyorsanız veya dışarda oyun oynadığını veya kaçak tuvalette şurada burada sigara içeceğini veya içmek üzere olduğunu hissedemiyorsanız, doğru bir öğretmen değilsiniz."

Değerlendirme

Değişim ileriye doğru olduğu için geriye doğru bakmayı çoğu zaman unutabiliyoruz. Bu çalışma bize emekli olsalar bile öğretmenlerimizden öğreneceklerimizin sınırı olmadığını, onların deneyimlerinden örnek almayı unutmamamız gerektiğini hatırlatmayı amaçlamaktadır. Bu araştırma, öğretmenlerimizin, öğretim yöntem ve tekniklerinin yeni öğretim anlayışına uysa ya da uymasa bile bizim burada olmamızı sağladığı için dikkate değer olduğuna dikkat çekmeyi hedeflemiştir.

Çalışmada, emekli sosyal bilgiler öğretmenlerinin 1970'li ve 80'li yıllarda teknolojik imkânların sınırlı olduğu dönemlerde dahi materyal üretiminde yaratıcı (gazeteler, bağ- bahçe, gerçek malzemeler) oldukları, öğrenciye değer vererek bunu öğrencilere hissettirdikleri anlatımlarından çıkarılmıştır. Görüşülen öğretmenlerin kendi söylemlerinden birçok başarılı insan yetiştirdikleri düşünüldüğünde bunun tesadüfi olmadığı anlaşılmaktadır. Öğretim- yöntem ve teknikleri teknolojik, bazen davranışçı, hedefe/sonuca yönelik, bilgi merkezli olabilmesine rağmen günümüzdeki imkânlarla hala bazı öğretmenlerin kullanmadığı yöntem ve teknikler kullandıkları anlatımlarından tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

- Fer, S. (2005). 1923 Yılından günümüze Cumhuriyet dönemi ilköğretim programları üzerine bir inceleme. Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi. 7-9 Aralık 2005. İstanbul.
- Fidan, S. (2011). Sözlü kültür-sözlü tarih ilişkisi bağlamında Niş türküleri. *Turkish Studies*, Sayı 4, 139-148.
- Kaya, M. (2013). Sosyal bilgiler dersinde kullanılacak bir öğretim yöntemi olarak sözlü tarih: amaç, içerik, uygulama. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Küpçü, E. (2014). Sözlü tarih kavramı ve sözlü tarihin tarih öğretimindeki rolü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *Tebliğler Dergisi*. 68 (2575).
- Neyzi, L. (2014). *Nasıl hatırlıyoruz? Türkiye'de bellek çalışmaları* (2. Basım). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Öztürk, C. (2009). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış. Sosyal bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlık eğitimi (Ed. C. Öztürk). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Sağlam, M. (2010). 1970-1975 dönemi ilköğrencilerinin eğitim deneyimleri: sözlü tarih yöntemiyle bir çalışma. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tan, M. (1999). Erken Cumhuriyetin çocuklarıyla bir sözlü tarih çalışması. Cumhuriyet ve çocuk: 2. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri (Ed. B. Onur). Ankara Üniversitesi Basımevi: Ankara. <http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/149.pdf> adresinden 28.06.2016 tarihinde alınmıştır.
- Thompson, P. (2006). 21. Yüzyılda sözlü Tarih İçin Potansiyeller ve Meydan Okumalar. (Ed. Aynur İlyasoğlu ve Gülay Kayacan). *Kuşaklar Deneyimler Tanıklıklar*. ss. 23-48. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.